

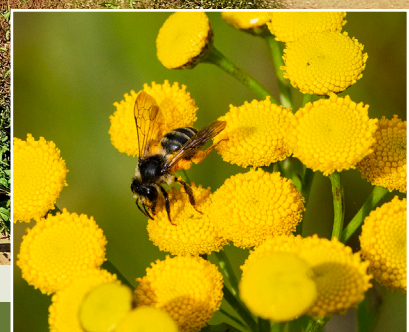
Inventering av vildbin inom projektet "Småbiotoper för vildbin och sandödla i Hässleholms kommun" våren och sommaren 2026

En uppföljande inventering från föregående år, 2025

Text: Göran Holmström (artkunskap) & Thomas Johnsson
Foto: Thomas Johnsson

Göran Holmström hävar insekter på
Möllerödsfältet 2026-08-02
Informationstavla på Aspehöjden
Tandsandbi på renfana

Vi ville se vilka effekter projektet haft efter det att sandblottorna hunnit etablera sig efter drygt ett år!

Under 2025 gjordes en **inventering av vildbina** på de aktuella lokalerna, d v s när sandblottorna var tämligen nygjorda (GBF, rapport nr 2025:2).

Årets inventering genomfördes, liksom under 2025, vid tre tillfällen under vår och sommar: Under våren (april), under försommaren (juni) och under senare delen av sommaren (augusti).

Denna rapport lämnas i slutet av augusti 2026 till projektledningen (länsstyrelsen & Hässleholms kommun).

Skötselåtgärder enligt projektplanen kom att genomföras under perioden mars till augusti 2025 (sandblottor, faunadepåer och stenskravel), medan insamling av fröer resp utplantering av både fröer och pluggplantor skedde under sommaren resp i september & oktober månader. Först under senhösten tog man upp sandblottor på Lommarpsstappen och Linnéängarna.

I oktober ordnade GBF en föreläsning där Gabrielle Rosquist (länsstyrelsen) och Lars-Erik Williams (kommunen) presenterade själva projektet för föreningens medlemmar.

Under senhösten producerade man även en informationsfolder och man satte upp informationstavlor vid de olika lokalerna, vilka beskrev projektet och dess syfte (se längst ner denna sida).

Förutom att inventera vildbina letade vi spontant även efter **sandödlor** - dock utan att finna några exemplar på någon av lokalerna.

Vi var även observanta på hur **insådda fröer och planterade pluggplantor** tagit sig men kunde tyvärr notera att en kall vinter och en extremt torr vår sannolikt kraftigt missgynnat växterna!

Vi kommer - om vi har möjlighet - att följa upp utvecklingen på lokalerna med tre inventeringar även under sommarhalvåret 2027 för att se vilka effekter projektåtgärderna har haft på ytterligare lite längre sikt!

Göran Holmström, goran.holmstrom9@gmail.com

Thomas Johnsson, thomas@clangula.se

Småbiotoper viktiga för vildbin och sandödlor

Vilda djur behöver mat, boplatser och skydd - tre självklarheter som saknas i dagens ensartade landskap. Blommande örter, solbelysta sandtytor och högar med död ved och sten är viktiga småbiotoper som ger detta. För att fungera måste de dessutom placeras rätt i landskapet, där djuren kan nyttja dem.

SANDMARKER

Sandiga marker sjuder av liv. Här trivs en mångfald av växter, svampar och djur. Blommande örter grovt i sandjorden, vilket i sin tur ger vildbin pollen och nektar. Samtidigt lockas bin och sandödlor till den lättgrävda jorden för att lägga sina ägg. Sanden värms snabbt upp, gynnar frösädd och skapar unika livsmiljöer.

Ljungamölla blomsteräng. Fotograf: Thomas Johnsson

Artrikedomen hotas när marker växer igen, betas för hårt eller påverkas av konstgödsel och bekämpningsmedel. Andelen blottlagd sand och blommande växter minskar. För att bevara mångfalden krävs skötsel som håller marken öppen, bevarar blomrikedomen och efterliknar de naturliga störningar som format vårt kulturlandskap i tusentals år.

VILDBIN

Sandiga marker är ett paradis för vildbin. I Hässleholms kommun finns cirka 140 av Sveriges nästan 300 vildbinarter, flest på Hovdala- och Möllerödsfältet. De flesta lever ensamma (solitär) i gångar i marken eller i håligheter i död ved. För att värma bina och ge ägg och larver en snabbare utveckling behöver sand och död ved vara solexponerade.

Vaddesandbi. Fotograf: Thomas Johnsson

Pollen och nektar är viktiga för binas överlevnad samtidigt som bina är våra viktigaste pollinatörer. Pollen blir mat åt larverna medan nektar ger de vuxna bina energi att orka flyga. Många arter är specialiserade och samlar pollen från specifika blommor, vilket kräver blommande växter under hela säsongen. Ett optimalt landskap för vildbin består därför av en mosaik av blottad sand, död ved med håligheter och blommande örter, träd och buskar inom flygvägd.

SANDÖDLA

Den sällsynta sandödlan är vår största ödla och lever på varma, lättgrävda sandmarker i södra Sverige. Här jagar den insekter i den glesa växtligheten och värmer sig på solvarma stenar. Äggen läggs i den porösa varma sanden, kläcks på sensommaren och de läderartade skalresterna lämnas kvar i sanden. Sandödlorna behöver även varm sand eller sten att sitta och värma sig på. Hanarna syns lättast på sin gröna parningsdräkt. I Hässleholms kommun finns arten endast på ett fåtal sandmarker, bland annat på Linnéängen.

Sandödla. Fotograf: Magnus Johansson

ÅTGÄRDER FÖR SMÅBIOTOPER

För att gynna vildbin och sandödlor anläggs blomrika tytor, sandblottor, död ved och stenhögar.

- Blomrikedomen ökas genom sädd och utplantering av lokalt insamlade örter, vilket ökar pollen- och nektartillgången. Vegetationen luckras upp så att örterna kan konkurrera med gräset.
- Sandblottor skapas genom att vegetationen tas bort, små hak görs i kanterna och den ljusa näringsfattiga sanden grävs upp till markytan, vilket skapar varma platser för grävande djur.
- Död ved och ris läggs i högar som skydd och boplatser för vildbin och sandödlor.
- Stenhögar läggs ut för att öka mosaiken i landskapet och ge vildbin och sandödlor solvarma platser att värma sig på.

PROJEKT Småbiotoper för vildbin och sandödlor

I projektet 'Småbiotoper för vildbin och sandödlor' anläggs viktiga miljöer för vildbin och sandödlor i Hässleholms kommun. Syftet är att öka mångfalden av småbiotoper på kommunens sandiga och magra marker.

Åtgärder görs på sju områden i Hässleholms kommun: Möllerödsfältet och Linnéängen (runt Hässleholm), Lörupsbetet, Guldskusten, Åseshöjden (på Hovdala) samt på Lommarpsstappen och Ljungamölla (vid Vinslöv).

Projektet är ett samarbete mellan Hässleholms kommun, Göingebygdens biologiska förening och Länsstyrelsen Skåne åren 2024 och 2025. Finansierar är Jordbruksverket med medfinansiering från EU.

Lokaler för småbiotoper

English summary

Small biotopes are important habitats for wild bees and sand lizards in the agricultural landscape. Today, the greatest threats to these and other species are overgrowth, lack of sunlit sand, flowering plants as well as structures such as dead wood and stones.

To regain mosaic structures in the landscape, these small biotopes will be created within the project 'Small biotopes for wild bees and sand lizards'. In 2025, these habitats will be restored in the seven areas in the Municipality of Hässleholm: Möllerödsfältet and Linnéängen (near Hässleholm), Lörupsbetet, Guldskusten, Åseshöjden (at Hovdala) and Lommarpsstappen and Ljungamölla (near Vinslöv).

The project is a collaboration between Hässleholm Municipality, Göingebygdens Biological Association and the County Administrative Board of Skåne in 2024 and 2025. The financiers are the Swedish Board of Agriculture with co-financing from the EU.

Backen på ett vildbin på en gul blomma. Fotograf: Thomas Johnsson

Sandödla på en sten. Fotograf: Thomas Johnsson

Medfinansieras av Europeiska unionen

Hovdala, backarna vid Lörup:
Grundvatten från höjden tränger in på sandblottorna

Hovdala, Guldkusten vid Finjasjön:
Litet område, kraftigt igenväxt, ligger i skugga

Ljungamölla / Vinslövs blomsteräng:
Området förbuskas hastigt (tall & salix)

Möllerödsfältet vid Finja:
Området förbuskas hastigt (björk)

Lommarpsstäppen:
Dessa sandblottor inventerades endast i april 2026!

Hovdala, Äspehöjden:
Kraftigt igenväxta sandblottor, få lämpliga växter

Rapport nr 1: Onsdagen den 22 april (kl 10:30-15:00)

Inventering av vildbin den 22 april 2026

Inventeringen utfördes av Göran Holmström (artkunskap) och Thomas Johnsson (bilder), Göingebygdens Biologiska Förening.

- Guldkusten
- Löruksbackarna
- Möllerödsfältet
- Vinslövs blomsteräng
- Lommarpastäppen

Den 22 april var det dags för årets första kontroll av sandblottorna. Vädret lovade gott, strålende sol, 19 grader och svag vind. Tyvärr hade vädergubbarna misstagit sig på vinden, det blåste hård västlig vind, men det fick gå.

Vi började vid **Löruksbackarna**. En hona av **mellanblodbi**, *Sphecodes ephippius*, flög över sanden. Det här är ett mycket vanligt blodbi, som man träffar på i de flesta naturtyper. Blodbin är boparasiter, så värdarten bör finnas i närheten. Just den här blodbiarten har många olika värdarter så det går inte att säga vilken av dessa det kan vara. Värden syntes inte till. Blodbiet var det enda bi vi såg på den här lokalen.

Vi åkte vidare till **Möllerödsfältet** där det finns många sandblottor, både äldre och nygjorda. Här såg vi en del bin förra året så förväntningarna var stora. Och mycket riktigt, vi upptäckte en liten koloni av **sälgsandbi**, *Andrena vaga*. Det är en mycket vanlig sandbiart som kan ha stora kolonier med hundratals bogångar tätt tillsammans. Det här var alltså en mycket liten koloni och det märkliga var att den inte låg i sandblottan utan på marken ett tiotal meter från sandblottan, där marken också var sandig. Sandbin bygger bogångar som ett rör någon decimeter ner i marken, med sidogångar under marken där den lägger sina ägg. Kvaliteten på sanden är viktig, det måste gå att bygga gångar som inte rasar samman. Möjligen var sanden i sandblottan alltför fin. Alla bin har sina boparasiter. Sälgsandbiets pa-

rasit heter **sälggökbi**, *Nomada lathburiana*, och vi såg mycket riktigt ett sådant intill kolonin.

Nu kom turen till **Vinslövs blomsteräng**. Här såg vi en del bin i fjol, dels i sandblottorna, men framför allt i den nästan lodräta, sydvända branten ner mot vägen. Många arter av bin bygger helst sina bogångar där marken sluttar. Där riskerar bona inte att fyllas med vatten när det regnar. Branten ska vara vänd mot söder så att det blir så varmt som möjligt.

Här såg vi inga bin varken på sandblottorna eller i vägkanten. Möjligen att den starka vinden avskräckte.

Nästa lokal blev **Lommarpastäppen** och inte heller här såg vi några bin. Lite märkligt, men än så länge är det ju tidigt på säsongen, det är många arter med bon i marken, framför allt av smalbin, som ännu inte kommit igång. Och sandblottorna var gjorda sent på hösten 2025.

Vi får hoppas på ett bättre resultat i juni när det är dags för nästa kontroll av sandblottorna.

Göran fångar sälgsandbi (Möllerödsfältet)

Sälgsandbi

Bilder från den 22 april

Mellanblodbi

Sälgsandbi

Bohål för bi

Backsippor på Lommarösstäppen. Infärd bild: Bohål för vildbi

Rapport nr 2: Tisdagen den 23 juni (kl 11-15:00)

Inventering av vildbin den 23 juni 2026

Inventeringen utfördes av Göran Holmström (arkunskap) och Thomas Johnsson (bilder), Göingebygdens Biologiska Förening.

- Lörupsbackarna
- Vinslövs blomsteräng
- Möllerödsfältet

Den 23 juni, strålande sol och svag vind, nu var det dags för årets andra inventering av bin i sandblottorna. Eftersom vi inte såg så många bin vid första besöket, den 22 april, var förväntningarna stora.

Vi började vid **Lörupsbackarna** och redan längs den lilla vägen fram till sandblottorna räknade vi flera honor av **väddsandbin**, *Andrena hattorfiana*. De satt i väddblommorna. Sandbin gräver sina bon i marken, en lång gång med sidogångar där äggen läggs. Väddsandbiet föredrar sandig mark så sandblottorna borda passa. Dock såg vi ingen hona där och ett problem med de här sandblottorna var att de varit blöta och nu hade en ganska hård yta. Ett annat sandbi såg vi alldeles intill sandblottorna, en hona av **slåttersandbi**, *Andrena humilis*. Det är en sällsynt art med bara fyra tidigare fynd i kommunen. Om den lockas av sandblottor är dock tveksamt. Den brukar bygga på stigar och i vägkanter med lite fastare underlag. Fler bin såg vi inte här.

Vidare till **Vinslövs blomsteräng**. Här finns tre sandblottor och en hel del blommor, bland annat flera ståtliga plantor av blåeld. I dessa såg vi minst två exemplar av **stortapetserarbi**, *Megachile lagopoda*. Det är en spännande art som är på spridning i Skåne. Förr fanns den främst i trakten av Åhus men på senare år har den dykt upp på många håll i Skåne och även i Hässleholms kommun. En stor och tjusig art som namnet anger, men helt ointresserad av sandblottor. Boet byggs ofta under stenar i murar. Här såg vi också en hane av **praktbyxbi**, *Dasypoda hirtipes*, och det är en art som mycket väl kan gilla sandblottor. Honorna gräver bogångar, ofta väldigt många honor tätt intill varandra, det lär kunna bli över hundra bon. Så roligt om vi kunde få

dem i en av sandblottorna.

Över en av sandblottorna flög en hona av **melanblodbi**, *Sphecodes ephippius*, ett parasitbi som trivs i sanden där den hittar sina värdarter. Dessutom såg vi en hona av **gårdscitronbi**, *Hy-laeus communis*, i kirska, men citronbin bygger inte sina bon i marken, så sandblottorna är ointressanta för dem.

Möllerödsfältet blev dagens sista stopp. Här har vi många sandblottor och här hade vi hoppats på många bin. En hona av **bronssmalbi**, *Lasioglossum leucopus*, och en hona av **ängsbandbi**, *Se-ladonia tumulorum* flög över sanden. Fler bin såg vi tyvärr inte.

Betyder det att sandblottorna inte fungerar? Nej, det behöver det inte alls betyda. Smalbin och bandbin, liksom blodbin, har samma årscykel som humlorna. Hanarna dör på hösten, befruktade honor övervintrar, de kommer fram på våren och lägger ägg nere i sina bogångar. När äggen kläckts samlar honan pollen till larverna, sen dör hon. Larverna ska växa sig stora, så småningom förpuppas och slutligen bli färdiga bin, både honor och hanar. De börjar flyga först en bra bit in på sommaren.

Det var alltså inte så konstigt att vi inte såg mer än två bin. Men när de nya honorna och hanarna kommer igång är de många. Nästa gång vi ska kolla sandblottorna blir i början av augusti. Då får vi hoppas att det flyger gott om smalbin, bandbin och blodbin. Av smalbin finns nästan 30 arter i Sverige, många av dem borde vi kunna hitta i våra sandblottor.

Bilder från den 23 juni

Väddsandbi på åkervädd

Göran fångar bin vid Lörupsbackarna

Praktbyxbi

Slättersandbi

Bleed i kanten av Möllerödsfältet (i bakgrunden odling av fodermajs)

Rapport nr 3: Söndagen den 2 augusti (kl 10:30-15:00)

Inventering av vildbin den 2 augusti 2026

Inventeringen utfördes av Göran Holmström (arkunskap) och Thomas Johnsson (bilder), Göingebygdens Biologiska Förening.

- Äspehöjden
- Lörupsbackarna
- Guldkusten
- Möllerödsfältet
- Vinslövs blomsteräng

Återstående områden, **Lommarpsstäppen** och **Linnéängarna**, inventerades inte, då de anlades sent under 2025 (oktober-november). Sandblottan vid Guldkusten är liten, ligger i skugga, kraftigt igenväxt och har inte lockat några vildbin.

Den 2:e augusti var det dags för årets tredje och sista inventering av vildbin i våra sandblottor. Första och andra inventeringen, i april och juni, viss avsaknad av blommor gav då väldigt få bin, nu hoppades vi på betydligt fler. Och det borde det vara. Ett av de bisläkten som gräver bogångar i marken, gärna i sand, är smalbina, släktet *Lasioglossum* med ungefär 30 arter i Sverige. Honor och hanar kommer fram under andra halvan av sommaren. Då sker parningen. Sen dör hanarna och honorna övervintrar. Det är alltså flest smalbin på sensommaren och det var bland annat dessa vi hoppades på i början av augusti.

Vi började vid 11-tiden på **Äspehöjden**. Tyvärr gick solen i moln ungefär samtidigt, vildbin flyger helst när solen skiner. Två honor av **hedsmalbi**, *Lasioglossum villosulum*, flög över en av sandblottorna. I fibblor i och runt sandblottan satt flera **småfibblebin**, *Panurgus calcaratus*. Fibblebin kan också gräva bon i sanden. Sandblottan var ganska igenvuxen men vi såg enstaka hål som säkert var gjorda av vildbin. Vi noterade relativt få blommande växter.

Nästa stopp blev **Lörupsbackarna**. Här var det gott om blommor, mest fibblor och blåmonke.

Också här satt det några **småfibblebin** i fibblorna men utöver dessa såg vi inga bin. Några få hål i sanden visade dock att där fanns vildbin. Här är sandblottorna lite fuktigare än på de andra lokalerna.

Solen kom tillbaka lagom till nästa stopp, vid **Möllerödsfältet**. Här såg det verkligen fint ut med gott om blommor, gullris, röllika, blåmunkar, gulsporre, blåeld och nysört för att nämna några. **Småfibblebina** var på plats i fibblorna. En hane av **praktbyxbi**, *Dasypoda hirtipes*, såg vi. En hane av **alvarsmalbi**, *Lasioglossum lativentre*, satt i en gullrisplanta. Men fler bin än så blev det inte. Möjligen hade solen inte hunnit värma tillräckligt än.

Sista stopp gjorde vi vid **Vinslövs blomsteräng**. Här fanns massor av bivanliga blommor, bland annat liten blåklocka, hedblomster, sandvita, röllika och, i kanten av skogen, kanadensiskt gullris. Denna mycket kontroversiella blomma tillhör binas absoluta favoriter på sensommaren. I sandblottorna hade det vuxit igen lite väl mycket, men vi såg många arter av vildbin. Några **småfibblebin** i fibblor, en av vardera könet av **tandsandbin**, *Andrena denticulata*, också i fibblor och ett par hanar av friflygande **praktbyxbi**, alla tre arterna gräver bogångar i marken. I det kanadensiska gullriset hittade vi två honor av **höstgökbi**, *Nomada roberjeotiana*, en hane av **prickgökbi**, *Nomada flavopicta* och en hona av **punktblodbi**, *Sphecodes puncticeps*, alla tre parasitbin på arter som bygger bogångar i marken. En hane av **fiblesmalbi**, *Lasioglossum leucozonium*, satt i en rölleka och en hane av **blåklocksbi**, *Melitta haemorrhoidalis*, i en liten blåklocka. I hedblomstren såg vi två hanar av **hedsidenbi**, *Colletes fodiens*, en art som är specialiserad på just hedblomster. Vinslövs blomsteräng var en glad överraskning. Även om vi inte såg några bohål i sanden fanns här gott om arter som bygger i marken, gärna i sand.

Sammanfattningsvis, sandblottorna i Hässleholms kommun verkar lovande. Eftersom de är helt nya kan man vänta sig att de lockar till sig allt fler vildbin de närmaste åren.

Vi tror på dem!

Hedssidenbi på hedblomster

Småfibblebi i en fibbla

Göran Holmström letar vildbin på Åspehöjden

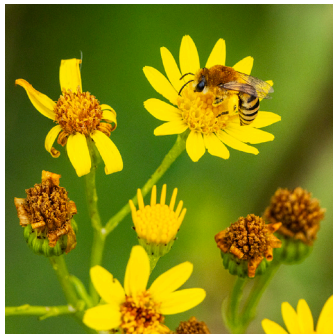
Bilder från den 2 augusti

Sammanfattande artlista 2025 och 2026

Observerade arter av vildbin vid de 7 lokalerna inom "Småbiotopprojektet" (2025)

Artnamn	Möllerödsfältet	Lörupsbackarna	Guldkusten	Äspehöjden	Ljungamölla/ Vinslövs blomsteräng	Lommarp	Linnéängarna
Observationerna gjorda under april-augusti 2025						Inga sandblottor ännu!	Inga sandblottor ännu!
Storblodbi	X						
Mellanblodbi	X						
Småblodbi					X		
Nätblodbi					X		
Sandblodbi	X						
Punktblodbi		X		X			
Släntblodbi	X				X		
Kustbandbi					X		
Ängsbandbi	X						
Hagsmalbi			X				
Brunsamalbi				X			
Fibblesmalbi		X					
Blanksmalbi					X		
Sälgsandbi	X						
Tandsandbi		X					
Väddsandbi		X					
Småfibblebi		X					
Sälggökbi	X						
Ljunggökbi		X					
Blåklocksbi		X					
(Stor svävfluga)	X						
20 arter vildbin totalt							
Antal arter	8	7	1	2	5	?	?

Ref: Göran Holmström & Thomas Johnsson, thomas@clangula.se, 070-331 61 26, augusti 2025

Observerade arter av vildbin vid de 7 lokalerna inom "Småbiotopprojektet" 2026

Artnamn	Möllerödsfältet	Lörupsbackarna	Guldkusten	Äspehöjden	Ljungamölla/ Vinslövs blomsteräng	Lommarp	Linnéängarna (ej inventerad)
Observationerna gjorda under april-augusti 2025							
Mellanblodbi		X			X		
Punktblodbi					X		
Ängsbandbi	X						
Alvarsmalbi	X						
Bronssmalbi	X						
Hedsamalbi				X			
Fibblesmalbi					X		
Småfibblebi	X	X		X			
Hedsidenbi					X		
Gårdscitronbi					X		
Tandsandbi					X		(X)
Väddsandbi		X					
Sälgsandbi	X						
Slåttersandbi		X					
Sälggökbi	X						
Höstgökbi					X		
Prickgökbi					X		
Videgökbi							(X)
Stortapetserarbi					X		
Praktbyxbi	X				X		
Blåklocksbi					X		
21 arter vildbin totalt							
Antal arter	7	4	0	2	11	0	(2)

Ref: Göran Holmström & Thomas Johnsson, thomas@clangula.se, 070-331 61 26, augusti 2026

(2) = observerade av Mats Söderberg

Göingebygdens Biologiska Förening
vill framföra ett stort tack till...

Länsstyrelsen i Skåne
och
Hässleholms kommun

för att de drivit ett projekt vars syfte är att
gynna florán och faunan
i våra sandiga marker!

Styrelsen

Övrigt

Under hösten 2025 planterade man ut ett stort antal **pluggplantor** av växtarter som t ex rödklint och tjärblomster. Till följd av en kall vinter och en extremt torr vår kom deras etablering sannolikt av sig, och vi noterade väldigt få eller inga alls spår av denna verksamhet!

På vissa lokaler skapade man både **faunadepåer** och **stenskravel** för att gynna **sandödlorna**. Vi kunde inte vid något tillfälle hitta några sandödlor på de sju lokalerna - låt vara att detta inte var vårt huvudfokus.

Utanför vår inventering observerades dock 3-4 sandödlor på Linnéängarna under våren (Mats Söderberg & Magus Johansson) - en lokal som tidigare är känd för att hysa en population av just sandödlor!

Faunadepå och stenskravel invid Möllerödsfältet

Sandödlor Foto:
Mats Söderberg

2026-07-29. Ett exempel på en sandblotta på Möllerödsfältet, skapad tidig vår 2025 - och med idag dominerande, nektargivande växter som fr v blåeld, gullris och röllika (se ovan)

Linnéängarna

Videgökbi Foto:
Mats Söderberg

Röd oval = område där man tagit upp två sandblottor

Väddsandbi på åkervädd

Vår portalparagraf:

GBF ska främja studiet och skyddet av djur- och växtvärlden i Göinge och för övrigt odla intresset för biologiska frågor

Det är viktigt att notera att våra insekter, bl a humlor och bin, är viktiga pollinatörer och utför därmed viktiga s k ekosystemtjänster!

*

Var tredje tugga du tar är beroende av pollinerande insekter!

Ett stort tack till Göran Holmström, Malmö, för utan hans hjälp hade vi aldrig kunnat genomföra inventeringen!

Informationstavla och sandblottor på Åspehöjden